

ה. דת. דת. דת. לאמי באמן

לצאת מארץ ישראל, לעזוב את המשפחה בראש השנה ולטוס לאומן הגדושה מאמינים – אף אחד לא טוען שזה פשוט להיות דתי לאומי שהוא גם, ואולי קודם כל ברסלבר. ובכל זאת, הדתיים הלאומיים שהתחברו לרבי נחמן מתעקשים להישאר בציונות דתית ולהשאיר את תורת הברסלב שבערת בהם – בעולמם הרוחני. הכירו את הדתל"שבים

//ליאת שוקרון

ישיבות ולא הסכמנו לוותר על שום צד בחיפוש הזה.

נפתלי ואשתו שמו לב שהם לא היחידים. "יש הרבה מהציבור הדתי לאומי שמתקרבים לחסידות. נוצר מצב שאנשים שמתקרבים לברסלב עוברים לציבור החרדי ומוותרים על חלקים באמונה ובאישיות שלהם - כמו אמונה בתהליכים של גאולה שיש לנו בדור הזה או האמונה בצורך להתבטא בעולם, לעסוק במקצועות חופשיים, או שהם עוזבים את הדרך של ברסלב, והם לא פה ולא שם. לא היה פיתרון בציבור למי שרוצה להיות ברסלב בכל מאודו, אבל הוא לא חרדי ולא רוצה להיכנס לקהילה חרדית של ברסלב, אלא להלביש את התורה של רבי נחמן על החיים שלו".

רבי נחמן במקום הרב קוק

ההורים של יעקב מלכיאל, מיצהר, היו 'מזרחניקים'. אביו ז"ל למד במרכז הרב, והילדים למדו גם הם במוסדות של הציבור הדתי לאומי, אבל כבר כשהיה ילד, אביו התקרב לרבי נחמן. "גדלנו במוסדות של המזרחי אבל בבית היינו ברסלב", הוא מתאר. "גם אחרי שאבא שלי התקרב לברסלב הוא העדיף להישאר בחיצוניות כרגיל

שמעתם על המושג דתל"שבים, או בפירוט - 'דתיים לאומיים לשעבר ברסלברים'? מדובר בבני הציונות הדתית, שנתרו חלק ממנה אך 'ערקו' לטובת דרכו של רבי נחמן. וכמו כל הדתל"שים, גם להם קשה להתנתק לחלוטין מהמגזר. מדובר בכוגרי מכינות וישיבות מגזריות מובהקות, אנשים עובדים מהגוש, מהשומרון, נוף איילון ועוד - שהפכו לחסידי ברסלב. הם נשארים חברים בקהילות הדתיות לאומיות, במניין המוכר, ושולחים את ילדיהם לתנועות הנוער המגזריות, אבל בבית פנימה - הם ברסלברים, שלא מוותרים על הנסיעה השנתית לאומן. נפתלי פומברג מיצהר, השתייך לציבור הדתי לאומי והחל להתקרב לברסלב כשהיה נער בן 16. "הייתי בטוח שתוך שבועיים אגיע לאיזו קהילה וישיבה חרדית", הוא מספר. "התחנתני בגיל 18 והיה ברור לי ולאשתי, שגם היא דתיה לאומית במקור, שנעבור למקום חרדי. בדקנו את צפת, את ביתר וכדומה, והיינו מתוסכלים כי רצינו מאוד להיות ברסלברים, אבל ראינו פער בין מקומות שנחשבים ברסלברים ובין הדברים שאנחנו חיים אותם ומאמינים בהם. היינו המון שנים מתוסכלים, עברנו דירות ובדקנו

איל בן יעקב

אתה רוצה
אנשים
שמבינים
שאתה
מגיע
ממקום
אחר. אתה
לא יושב
בישיבה כל
היום, אתה
ממשיך
את העולם
הרגיל
שלך אבל
אתה רוצה
העשרה
ברסלביה.
פתאום
באומן
אתה רואה
אנשים
עם כיפות
סרוגות,
כולם
מאותו בית.
זה יוצר
קרבה

לי שם משהו, אני לא יכול להסביר מה. מאז התחלנו תהליך של התברסלבות. לא רואים עלינו, אבל אנחנו ממשיכים בגישה השמחה, של העין הטובה. לקחנו את זה כמשהו יישומי ועוצמתי שמוכיל את החיים שלנו. להבין שהכל מהקב"ה, הכל מכוון לטובה. זה תהליך שעברנו, זה לא משהו שיונקים מאמא קיבוצניקית", הוא צוחק.

ליהנות משני העולמות

נחזור לנפתלי. "אתה מרגיש לכד בסיפור של התקרבות לברסלב. זה גורם לך לרצות לעבור למקום חרדי או למקום של בעלי תשובה אבל זה לא מתאים לתכונות נפש של מי שגדל בציבור הדתי לאומי. הבנתי שאני מחובר עדיין הרבה יותר לציבור שממנו באתי ולחברים בישיבה, לשכונה שגדלתי בה, ושלא אמצא את עצמי בתוך קהילות ברסלב. הקמתי עם הרב דן לוינון, הרב דוד גבירצמן וגבריאל רובין, את 'נהר דעה', בית מדרש דתי לאומי לתורת ר' נחמן מברסלב, כמפגש לאנשים מהציבור הדתי לאומי שרוצים ללמוד ברסלב, עם סדנאות, ניגונים ולימוד. גיליתי שזו בעיה של הרבה דתיים שרוצים את הדרך החסידית אבל לא רוצים להיות חרדים אלא להישאר דתיים לאומיים. היה צמא גדול ונפתחו חוגי בית בהמון מקומות. עם הזמן נהייתה לנו קהילה אינטרנטית של מעל ל-300 משפחות שלומדות בתכנית לימוד שמקיפה את כל תחומי החיים, עם רבנים שמובילים את הקהילה שלנו - הרב מיכי יוספי, הרב עופר ניסים, הרב נתן כהן והרבנית נעמי מרגלית. "אנחנו אומרים - תהיה מי שאתה, תעבוד כמה שאתה אוהב, תגדל את הילדים שלך בסגנון שאתה רוצה, בחברה שמתאימה לך ולילדים, ותצביע למפלגה שחברי הקהילה שלך מצביעים לה. אבל רבי נחמן יכול להיות הרבי שלך איפה שאתה. אם תלמד את הספרים שלו ותקיים את העצות שלו ותהיה לך הדרכה מרבנים איך לחיות את זה בחיים שלך - תוכל לא לוותר על אף אחד מהעולמות", הוא ממשיך.

ויש את אומן. "כמובן שהנסיעה לאומן זה משהו שהוא קצת למוקש למי שבא מהציבור הדתי לאומי - זה לצאת מהארץ, לעזוב את המשפחה, ובחג מאוד משפחתי, והרבה אנשים עושים את זה בכובד ראש ובכאב גדול", נפתלי מוסיף.

ושהברסלב יהיה משהו אמתי ופנימי, וככה גדלנו. למדתי במרכז הרב שנים, אבל האמנתי ברבי נחמן, השתדלתי לקיים את העצות שלו וללכת בדרכיו. רבי נחמן הוא משהו הרבה יותר עמוק ורחב. כל מי שהולך בדרך שלו, לא משנה מה הוא לובש ובאיזה חברה הוא חי, כל מי שמאמין בו ומקיים את העצות שלו - הוא ברסלבר".

כשיעקב למד במרכז הרב - הוא חי בין העולמות. "מבחינת הסגנון, צורת החשיבה הייתי כמו החברה שאיתם גדלתי, אבל מצד מה שהאמנתי ואיך שעשיתי וחייתי ובעבודת ה' שלי - זה היה שונה. לא נכנסתי לשיעורים באמונה שיש במרכז, והייתה קבוצה קטנה של חברה שהם באותו ראש של כולם אבל לומדים את הספרים של רבי נחמן ולא של הרב קוק, ומשתדלים לקיים את העצות של רבי נחמן וזה מה שבוער בהם", הוא נזכר.

לישיבה הייתה בעיה עם זה?

"הרב שפירא זצ"ל היה אדם מאוד רחב. כל שנה בתור בחור ישיבה הייתי צריך לקבל את החתימה של הרב כדי לקבל אישור יציאה מהארץ והוא קיבל אותי בשמחה. הוא שאל למה אני נוסע לאומן, ואמרתי שככה רבי נחמן אמר. בסוף הוא חתם לי. הייתה לו חיבה לעניין והערכה", משיב יעקב.

מהקיבוץ לאומן

לעומת הפאות הארוכות והזקן של נפתלי יעקב, שניתן לשייכן אולי למקום מגוריהם - יצהר, ולאוו דווקא לברסלב, על איל בן יעקב מאפרת, קשה לנחש. או כמו שהוא מגדיר את עצמו: "דתי לאומי לחלוטין. במקור ממשואות יצחק, כיפה סרוגה קיבוצית", או, אם תרצו, כמו שאמא שלו צועקת ברקע: "הוא כיפה סרוגה, לא רואים עליו".

הוא מסכים איתה. "לא רואים עלי בכלל שאני ברסלבר, אבל אני ברמ"ח ושס"ה שם, כבר 10 שנים". זה התחיל בזה שהוא ואשתו עזבו את הקיבוץ הדתי ועברו לאפרת והכיפה גדלה מעט. 3 הבנות למשפחת בן יעקב התחתנו עם בחורים מישיבת רמת גן, ישיבה חסידית. בשלב מסוים התגלגל לידיהם הספר "גן האמונה", שדיבר מאוד לבני הזוג שלמדו אותו ביחד. אחד החתנים נסע לאומן בראש השנה של אותה שנה, אך איל בכלל לא היה מעוניין. "זה עוד לא היה שם", הוא אומר. "שנה לאחר מכן כבר היה טבעי לגמרי שאסע. הבת שלנו הזהירה את אשתי שאני אחזור אחר, והיא צדקה. קרה

פעילי נהר דעה בשיעור

הנסיעה לאומן
זה משהו
שהוא קצת
למוקש למי
שבא מהציבור
הדתי לאומי
– זה לצאת
מהארץ, לעזוב
את המשפחה,
ובחג מאוד
משפחתי,
והרבה אנשים
עושים את זה
ככובד ראש
ובכאב גדול

נפתלי פומברג

מבחינת
הסגנון, צורת
החשיבה
הייתי כמו
החברה
שאיتمם
גדלתי, אבל
מצד מה
שהאמנתי
ואיך שעשיתי
וחייתי
ובעבודת ה'
שלי - זה היה
ברסלב

יעקב מלכיאל

מהבית, אותו סגנון של אנשים, אבל באומן".
כשאל הגיע לאומן בראש השנה בשנים
הראשונות, לקח לו זמן, אך הוא מצא קבוצה
של חבר'ה "שלא נראים ברסלבים". מהגוש,
מאפרת, מאלון שבות, "כמוני כמוך", והעביר
את השבוע בקרבם. לאחר מכן הוא התחבר
לנהר דעה. "בשנה הראשונה היינו קבוצה
של גושניקים, קבוצה של חבר'ה מנהר
דעה, וקבוצה של נערי גבעות מצהר. הכי
לא מחובר בעולם, אבל היה חיבור מדהים",
הוא מתאר, וממשיך: "אלה שבאים מהכיפות
הסרוגות לא מגדירים את עצמם כחסידיים.
הם ממשיכים לגור באלון שבות ובאפרת
ובקיבוצים, והם התקרבו לרבי נחמן. ונהר
דעה נותנים בית ברסלבי למזרחניקים".

למה מחפשים את השייכות המגזרית אם
לכולם יש את השייכות הברסלברית?
"אתה רוצה יותר", הוא משיב. "אתה
רוצה שיעורים של ברסלב וליקוטי מוהר"ן,
אבל בגובה העיניים. אתה רוצה אנשים
שמבינים שאתה מגיע ממקום אחר. אתה
לא יושב בישיבה כל היום, אתה ממשיך את
העולם הרגיל שלך אבל אתה רוצה העשרה
ברסלבית. פתאום באומן אתה רואה אנשים
עם כיפות סרוגות, כולם מאותו בית. זה יוצר
קרבה".

נפתלי: "כל מי שבא לאומן העבודת ה'
שלו היא ברסלב, אבל זה שהוא גם ברסלב
זה לא הופך אותי לחבר שלו כי הוא חסיד
ירושלמי או חסיד מבני ברק או מניו יורק,
ואני באתי מבני עקיבא, מאריאל, זה לא
השיח שלי בכלל, ויש גם את המקום המגזרי,
שזה האנשים שלך", הוא מסיים.

ובהתאמה, נהר דעה פתחו באומן מתחם
לינה בו יש שיעורים, סדנאות, הופעות
וסעודות משותפות, עבור 'מזרחניקים'. "זה
פתרון למי שהוא ברסלב אבל לא ברסלבר,
נוסע לאומן אבל מחפש חבר'ה בראש שלו,
מחפש אנשים שיבינו את הכאב שלו שהוא
עוזב את המשפחה שלו בראש השנה וגם
שישמחו איתו על הדרך שהוא עושה. יש
מניין שמורכב מכל הישיבות בציבור הדתי
לאומי, מנגינות שגדלנו עליהן בציבור הדתי
לאומי, יחד עם ניגונים של ברסלב, יש
דיבורים בעבודת ה' ודברי תורה שקשורים
לתורת הרב קוק, חבר'ה שמדברים על
הפוליטיקה הדתית לאומית, זה נראה כמו
הקיבוץ הדתי באומן".

4 כיפות סרוגות באומן

מאז שהיה ילד, יעקב טס ("ברוך ה'") בכל
שנה לאומן. "כשטסתי בפעם הראשונה לפני
28 שנה לאומן, היינו אבא שלי, אני, ועוד 2
אנשים בערך - היחידים עם כיפות סרוגות
באומן. עם השנים זה הלך וגדל והיום יש
מאות רבות של דתיים לאומיים", הוא מספר.
"באומן יש הרבה חרדים והרבה מאוד 'עמך'.
תמיד חלק מהמסירות נפש זה להיות בשבוע
של גלות מצד הסגנון שחיים בו, לחיות עם
אנשים אחרים, בבית כנסת אחר. זה דורש
הסתגלות לחיות שבוע שלם עם מישהו שאתה
לא רגיל לסגנון ולאווירה שלו. אמנם העיקר
שם זה התיקון שמקבלים מרבי נחמן, אבל
צריך איזה שהוא בית. במתחם של נהר דעה
אני נשאר עם האווירה שיש לי איפה שאני
גר, האווירה שמכירים מבית הכנסת הרגיל